

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 Lei.
Pe jumătate de an 5 Lei.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 268.

Situația critică a școlilor noastre confesionale.

Se începe anul școlar, parohiile au se compună și pertracteze preliminarile speselor culturale pentru anul viitor.

Guvernul ne amenință că în viitor va detrage ajutorul școlilor confesionale, ba un ordin și mai nou al Ministrului de instrucțiune publică decretează școlile noastre de particulare, respective toate școlile, cari nu sunt de stat, vor avea caracter de școli particulare.

Ar urma deci ca congresul naț.-bis. ca for competent să se pronunțe în chestia școlilor.

În aceasta afacere, atât de momentuoasă nu va fi de prisos să rescolim puțin trecutul.

Statul ungar voia cu tot prețul să stăpânească școlile noastre ca pepiniere de maghiarizare și primea bucuros orice oferte de natura aceasta, ba în multe cazuri statifica școlile noastre cu forța.

În unele părți poporul, fie că era mai sărac, fie că avea păstori sufletești mai îndolenți, șovăelnici sau poate pentru degajarea de sarcini, cedau școlile statului și suportau spese de 5% ca dare culturală.

Parte cea mai mare din parohii însă au cerut numai ajutoare dela stat cu consensul autorităților bisericesti, iar cele cu adevărat rost național n'au reflectat nici la ajutorul de stat, fără prin jertfe mari, au susținut nealterat caracterul național, pe baza autonomiei noastre bisericesti garantată prin lege.

Natural ar fi ca după prestarea acestei probe, aceste școli să se și bucure de oarecare favor în patria întregită. Durere însă, vedem că faptul ne contrazice, adecă școlile române, cari se statificaseră (maghiarizase) au trecut în proprietatea statului român, contribuind și pe mai departe poporul cu 5% din darea direcți la susținerea lor, iar noi cari am jertfit atunci peste puțințele noastre dela 100—200% în spesele culturale, suntem siliți să suportăm aceasta sarcină și pe mai departe, poate pentru a evidența că trădătorii școlilor au purces corect sub stăpânirea ungară, or pentru a ne perde orice iluzii pentru viitor.

Ne suprinde cum de împrejurarea aceasta n'a fost pertractată și li-a scăpat din vedere bărbaților nostri cu cădere

din Conziliul dirigent sau Ministerul de instrucție, secția școlilor populare.

Încât s'ar denega ajutorul de stat, ori s'ar decreta școlile noastre, de particulare, confesiunea rămâne fără învățători, neputând poporul suporta sarcinile ce ni s'ar împune — în atari cazuri — cu susținerea școlilor.

Remâne dar, ca cei chemați să-și facă datoria până încă nu e târziu.

Natanail.

Aducere aminte despre Episcopia românească apusă a Orăzii-mari.

(Urmare și fine.)

IV.

Ca următor imediat, ori că mediat a lui Efrem, nu putem stabili încă, se pomenește tot ca titula de Oradea-mare, cam pe la anii 1710—1713, grecul Petru Hristofor, „Christofor Péter váradi vladika“. ¹⁾ Învățatul canonic și istoriograf din Oradea-mare, Bunyitay, membru al academiei maghiare susține sus și tare, că Hristofor a rezidat în Oradea-mare. Eu unul nu o pot crede, pentru că vlădica latin asta nu ar fi îngăduit-o pentru lumea toată.

La înterogatoriile repetat luate cu preoțimea română din Bihor, toți se declară, că sunt hirotoniți de episcopul Aradului, sau și de alții, singur numai Ioan Pop din Nyármos, mărturisește în anul 1752, în fața arhierului român unit Melentie Kovács, din Oradea-mare, cum că sfântul har al preoției l-au primit prin punerea mânilor episcopului Orăzii-mari, Petru Hristofor, cam cu vr'o 40 de ani mai înainte, deci prin 1712.

Va fi încercat-o Hristofor să se așeze pe vr'un timp scurt și în Oradea-mare, dar fără succes. Altcum acest episcop dela fire pare că nu era destinat să se bucure de o rezidență fixă.

Dar să fi tot voit a se așeza definitiv în Orade, nu putea chiar nici în un caz ca acela, că excepțional și întâmplător, vlădica latin ar fi fost de o toleranță și marimozitate proverbială, căci Hristofor nu se putea stăpâni să nu contracarieze toate propagandele pentru unirea Românilor, a episcopiei latine; propagande, cum bine se știe, foarte intenzive pe acea vreme.

Cum, cum nu, destul atâta și bine, pentru scopul nostru, că provincia Biișniui în intervalul 1692—4, se unise pe deaintregul cu catolicismul maghiar. Hristofor în 1711 inte și de grabă strică aceasta unire. ²⁾ Se prea poate, că tocmai expres pentru acest lucru fu trimis Hristofor acolo, de cătră Antim Ivireanul, exarhul Ungrovlahiei, grec și dânsul ca Hristofor și cu toate acestea cititorul limbii române bisericesti; pri-

mul fiind la noi carele avu fericitul gând de a introduce în cărțile liturgice și corali limba poporului, ³⁾ cum cu un veac și jumătate înainte de asta, tot un grec, diaconul Coresi, ne făuri limba literară unitară. ⁴⁾

Cum că Hristofor e mandatarul arhiepiscopului din București, se vedește și din răspunsul țărănilor nostri din jurul Biișniui; răspuns desigur pus în gură lor de Hristofor; la insistențele popilor catolici latini, de a se reîntoarce României, acum ortodoxi neofiți, iarăș la unirea cu ungurii catolici. Vom veni la voi: când vom primi poruncă dela episcopul grec (sic) Antim din Muntenia. ⁵⁾

Ca mulți alții, așa și Hristofor după obiceiul vremii se oploșise, gonit de simpatioții săi de acasă, la curtea ospitalieră a vodei Brâncoavenul. De unde a venit și pe unde a mai petrecut misionarul Hristofor, nu putem divina.

Atâta totuș ni a veșnicit Clio despre Hristofor, că e: „părinte grecesc — efemerios — venit de peste Dunare“.

În aibumul episcopatelor sârbești dela noi Hristofor e necunoscut.

Dacă și nu știm că de unde a venit la Oradea-mare, știm unde s-au dus dela Oradea-mare! Acest prelat pasager, s'a mutat la mănăstirea Prislop în țara Hațegului. E de relevat, că mănăstirea nu se unise în 1698, ori că s'a lăpădat de unire, tocmai prin împrejurarea, că să așezeze el acolo! Cert e numai atâta, cum că el fu alungat din mănăstire, de cătră „Maica Maria, Terezia“, în vara 1747, ⁶⁾ căci dripi unirea din județul Hunedorii, ⁷⁾ cum o dripi mai înainte pe cea din regiunea Crișurilor. ⁸⁾ Din Prislop s'a aciuit la compania Grecilor săi din Brașov, unde în 1762 îi perdem urma. ⁹⁾

V.

Cum văzurăm din capitolele precedente, dintre mulții, ori puținii vlădici ai Orăzii-mari, abia de că numai la doi le știm venerabilul nume. Primul e Efrem, ultimul, sau al doilea e Hristofor.

Primul titular ai Orăzii-mari, anonimul episcop, e vestit, pentru faptul, că era fin diplomat și prieten cu dușmanul chezarului, și că avea fete, cari furau mințile prinților.

Ultimul se remarcă pria aceia, că seceră bogat și ușor unde alții au ostenit și sâmnănat din greu.

De incheiere mai atragem binevoitoara atențiune a lectorilor și asupra circumstanței, că despre existența reală a episcopiei române ortodoxe vechi Orăzii-mari, pe lângă aceste puțin date istorice, mai mărturisește tradiția vie, precum și nomenclatura metropoliei istorice a Balgradului, căreia episcopii orădani pe vremi îi erau subordonați.

În cazania din 1581 de Brașov, Ghenadei I, se numește Arhiepiscop și Mitropolit al tot ținutul Ardealului și a Varadului. ¹⁰⁾

În o dalterie din 4 Decembrie 1628, adresată protopopului Ianeș, din Ininedoara, mitropolitul Ghenadie II, (Gheorghe Bradi) se întitulează sârbește: „Arhiepiscopul chir Ghenadie, din scaunul Bălgradului și al Vadului și al Orăzii (Varadskii) și al Satmarului și a toată țara Ardealului”. ¹¹⁾

În sfârșit, celebrul protopop calvinofron, din Vinț, Popa Ion, cel care ere păreșul și martorul de coroană contra mai multor mitropoliți ai săi, tipărește în 1689 la Bălgrad un Molitvelnic, în predoslovie căruia scrie: „Cătră Preasfințitul și în Kristus luminatul Varlaam Arhiepiscopul și Mitropolitul s. Mitropolii a Bălgradului, al Vadului, al Silvașului, al Făgărașului și al Maramureșului și al episcopilor din țara ungurească”. ¹²⁾

Dacă acuma la finea veacului al XVII-lea, în țara ungurească avem nu unul, ei cel puțin doi, ori mai mulți episcopi, poate-se presupune, că un episcop să nu fie al Orăzii-mari? În țara ungurească care regiune e mai populată cu Români, ca tocmai județul Bihor?

Nu încapă nici o îndoială deci, că unui dintre episcopii ungureni e episcopul nostru din Oradea-mare; pe carele dacă istoria nu l-au aflat până acuma, nu-i urmare că nu-l va afla în viitorul apropiat ori îndepărtat.

Chiar să nu-l putem afla în veci, nu putem zice *ipso facto*, că n-a existat, ci cel mult, că nu-l știm căuta și că vicisitudinile noastre din trecut l-au știut ascunde bine.

¹⁾ Bunyitay, o. c. 36, 37, 60, 61 și 61. — ²⁾ Bunyitay I. c. 35 și 36; adaugă și nota 21 mai la vale. — ³⁾ Cultura Creștină, Blaj an. 1915 pg: 70, 73, 183. N. Dobrescu Viața și faptele lui Antim Ivioreanul mitropolitul Ungroviahiei, Buc. 1910 pg. 64 și tot el, Istoria bisericii române, Vălenii de munte 1913 pag. 138. — ⁴⁾ Dobrescu o. c. pg. 40 și Cult. Cr. o. c. an 1913 pg. 48. — ⁵⁾ Bunyitay o. c. 36, 37. — ⁶⁾ Sematizmul istoric al diecezi Lugoj 1903, pg: 470 și 471. Dr. Augustin Bunea. Episcopul I. Iov. Kieia, Blaj 1900 pg. 217. „Biserica și Școala”. Arad 1920 Nr. 50 pg 3 nota 2. „Foaia oficioasă a diecezi Lugojului” 1915, pg. 187. — ⁷⁾ Dr. Iacob Radu, Istoria vicariatului Hațegului, Lugoj 1913 pg. 82 și 108. — ⁸⁾ Cnf. aici nota 15. ⁹⁾ N. Iorga, Sate și preoți din Ardeal, București 1902 pg 302-303. — ¹⁰⁾ I. Bianu și Nerva Hodoș, Bibliografia românească veche, București 1903 nr. 29 pg 91. — ¹¹⁾ Timotei Cipariu, Acte și fragmente, Blaj 1856 pg. XII și pg. 253. — ¹²⁾ Bianu, o. c. nr. 87 pg. 291 6.

Învățătorii pensionari.

Prin art. de lege XXXII. din anul 1875., urmat de noul art. XLIII. din anul 1891., statul ungar a înființat pe seama învățătorilor populari un fond regnicolar de pensuni, care fond revine acum în partea sa, prin alipirea nouilor provincii, în dreptul de conducere al statului nostru român.

Pe temeiul acelei legi pensuni permanente se dau membrilor învățătorii în caz de neputință după anii de serviciu, în proporție salarelor lor suscepute la fondul regnicolar de pensune. După 10 ani de serviciu pensunea anuală e calculată cu 40 la sută a salariului beneficiat. De aci înainte sporul din an în an e de 2%. Și numai după 40 ani de serviciu revine membrilor învățătorii o pensune egală cu întreg salariul lor.

Soțiile de învățătorii văduve primesc ajutorul de 50%, din salariul soților lor, iar fiii de învățătorii orfani au fiecare $\frac{1}{6}$ parte din întregul ajutor al mamelor lor.

Până pe la anul 1907. învățătorii populari aveau în cea mai mare parte salar anual de 600 coroane, calculabil deci și la fondul regnicolar de pensune. Și fiindcă mulți învățătorii sunt trecuți în statul de pensune cu acest salar, e ușor de explicat câtă pensune vor fi beneficiat.

Cât privește ajutorul soțiilor de învățătorii

văduve și fiii de învățătorii, orfani, nici să nu mai vorbim!

Învățătorul popular e factorul care aprinde primele raze de lumină în sufletul pruncilor, pregătindu-i pentru viață.

Toți cărturarii noștri și alți fruntași de jos până sus, dela el au primit primele și cele mai necesare cunoștințe. Ajunși însă în situații și funcțiuni înalte dau uitării pe modestul și umilul lor dascăl. Căci uitare e, ca să știi atâția dascăli bătrâni și neputincioși lăsați în grija sorții, tângindu-și viața cu o pensie lunară de câțiva lei.

Drept e, că pensunea de mai înainte în coroane azi se compută în lei; dar ce ajung cei 30, 40 lei pe lună în fața vremilor grele de azi.

Te-ai bolnăvit. Ce vei face? Căci în lipsa de mijloace îți este peste puteri a consulta un medic.

Poate că vor zice unii alții: d'apoi dascălul să-și fi adunat câte ceva la timpul său! Dar de unde? Din modestul salar de 600 coroane, mai fiind și cap al unei familii?

Învățătorii pensionați câți mai au puteri de muncă, vor ști cum să-și ajute. Unii se vor reactiva, alții vor mai scrie prin cancelării. Dar ce pot să facă ceilalți bătrâni și neputincioși?

Învățătorii noștri mai erau și cantori bisericești, nu în puține locuri și catiheți, conducători de coruri, etc.

Suprema autoritate bisericească ar săvârși un act de înaltă milostenie, intervenind la toți factorii în drept, pentru a-se nșora soarta învățătorilor pensionați în proporție cu exigențele vieții de astăzi.

Izvin, în August 1921.

Ioan Mateica, învăț. pens.

INFORMAȚIUNI.

Candidați noi de preoți. La examenele de calificare preotească, ținute în zilele de 1/14 și 2/15 Septembrie, sub prezidiul P. S. Sale părintelui nostru episcop Ioan, au prestat cu rezultat examenul și au obținut diplomă de preoți candidații: Ioan Bogdan, Ștefan Bogdan, Gheorghe Ienovan, Simeon Lugojan, Aron Popa, Constantin Popovici, Pavel Papp, Ștefan P. Rusu, Simeon Siclovian și Vasilie Temeșan.

Propaganda unită. Suntem informați că preotul greco-catolic Gheorghe Voșinar din Gașa a cutreerat satele din podgoria Aradului, făcând propaganda pentru institutele culturale unite. A umblat pe la părinții cu copii de școală și a recrutat 13 fete și 37 băieți pentru școlile greco-catolice române din Beiuș. Nam înregistra zelul confesional al Sf. Sale, dacă propaganda ar fi liberă de prozelitismul dător de viață al bisericii unite. Elevilor recrutați li s'a promis adecă, că trecând la unire vor avea întreținere gratuită în internat și li-se vor acorda și alte înlesniri și favoruri la examene. La sărbătoarea Adormirii Născ. de D-zeu au fost invitați la Mănăstirea romano-catolică din M.-Radna, unde fac servicii religioase la asemenea praznice și preoți uniți, atrăgând poporul la credințe și practice străine de sufletul nostru românesc.

Sfințire de Biserică. Reparată și gătită ca o mireasă Biserica din Moroda, a fost sfințită la praznicul Adormirii Născătoarei de D-zeu de către P. O. D. Ioan Georgia, protopopul tractului, asistat de preoții: Ispas din Chier și T. Draia preotul locului. La Liturghie a cântat corul par. Ispas, condus de Sf. Sa. A făcut bună impresie asupra credincioșilor, cântând frumos, bine și cu precizie. Conducătorului și coriștilor, feciori și fete, le esprim mulțămirea mea și a parohienilor mei, cari au fost înălțați sufletește și au înțeles măreția cultului nostru ortodox. Predica ocazională a rostit-o din inimă și pe înțelesul poporului, părintele protopop Georgia, arătând ce a fost biserica dela început și până azi: loc de alinare a suferințelor și mângăiere a sufletelor. Să cuvine deci să ținem la dansa cu țarie, ca la o maică bună. Esprim cu aceasta ocaziune mulțămirea mea fruntașului comunei, Dimitrie Nica, care după cununia fiicei sale, Emilia, a ospătat pe toți coriștii la masa lui bogată.

Teodor Draia, preot.

Concurs.

Nr. 1133-921.

Pentru ocuparea postului, nou sistemizat de profesor de religie la școlile primare de stat din Timișoara-Mehala, se publică concurs cu termen de 30 zile.

La acest post vor putea fi aplicați preoți sfințiți, cari au cu venitele pregătiri de profesori de religie pentru școlile secundare.

În lipsa atărur recurrenti vor putea să competeze și persoane cu pregătiri teologice bisericești mai puține. Atât unii cât și alții din competenți pot conta la definitivare numai dacă vor fi adoptați și din partea Onoratului Ministeriu Beneficului celui aplicat se asigură în sarcina statului: totastfel și drepturile la penziune.

Fiitorul profesor de religie va avea să desvoalte zel sfânt pentru propunerea cu succes deplin a studiului religiei dacă va fi preot, va avea să ingrigescă de elevii săi în cele spirituale (la sf. taine ale Mărturisirii și Cuminecăturii); să și conducă elevii regulat la sf. biserică după ce-i va fi exhortat și să și predice în sf. biserică, după putință.

Ceice reflectează la acest post, să înainteze la Consistorului eparhial cererea cuvenită, însoțită: de extrasul de botez, scurta autobiografie, documentele de studiu, atestatele de serviciu de până aci, dovezile despre eventualele împrejurări recomandătoare pentru ocuparea pomenitului post.

Arad, șed. cons. 15/28 Iulie 1921.

Joan J. Papp,
episcop.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr. or. rom. din Lazuri și f. Groși să escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Salar dela comuna Lazuri 217 lei 50 bani; ear dela f. Groși 77 lei, 50 b. de tot 295 lei. 2. Locuință cu întravii (grădină) 250. 3. Lemne în natură dela Lazuri 4 stângeni pentru învățator, ear dela filia Groși 2 stângeni pentru încălzitul salei de învățământ. 4. Spese de conferință și scripturistica dela Lazuri și Groși de tot 20 lei. 5. Despre întregire dela stat parohia nu garantează.

Învățătorul va avea să conducă strana, să instrueze elevii în cântările bisericești și să conducă elevii în Dumineci și sărbători la sf. biserică.

Reflectanții sunt datori, ca recursurile lor ajustate cu toate documentele recerute, și adresate comitetului parohial din Lazuri și f. Groși să și-le înainteze în termenul concursual Prea Onoratului oficiu protopresbiteral din Hălmagiu, având a se prezenta în acest termen în sf. biserică din Lazuri, spre a-și arăta dexteritatea în celea rituale.

Dat din ședința comitetului parohial din Lazuri și f. Groși ținută în 11/24 Iulie 1921.

Comitetul parohial.

În conșelegere cu: Cornel Lazar, ppresb. insp. școl.

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresc-cantorale, dela școala gr. or. rom. din comuna Brusturi protopopiatul Hălmagiu, (județul Arad), se publică concurs, cu termen de 30 zile, dela apariția acestuia în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Bani gata din cassa cultuala 300 lei. 2. 6 stângeni de lemne, pentru încălzirea salei de învățământ și a locuinței învățătorului. 3. Locuință în natură și folosința grădinei școlare. 4. Scripturistica 30 lei. 5. Spese de conferință 40 lei. 6. Intregirea dela stat — aceasta întregire comuna bisericească nu-o garantează. 7. De încălzitul salei de învățământ și curatorat, curățitul școalei și locuinței învățătoresc (afară de vărutul intern al acesteia) se va ingriji parohia, pe speșele sale. 8. Alesul va fi deobligat a prevedea cantoratul, a conduce copii la biserică și a-i instrua în cântările bisericești, pentru care serviciu parohia îi dă în folosință usufructul unui pământ de 1 jugheră și 25 stângeni.

9. Dela înmormântări mari, unde va fi pofitit 5 lei, dela înmormântări mici 2 lei.

Recursele ajustate cu documentele necesare se vor adresa oficiului protopopesc din Hălmașiu (jud. Arad), având recurenții a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare, în fața sfânta biserică din Brusturi, spre a cânta și a se face cunoscut poporului.

Dat în ședința com. par. ținută la 24 Iunie 7 Iulie 1921.

Terentie Gavrilă,
pres. com. par.

Traian Nicodin,
not. com. p.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, ppresb. insp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător-vacant dela școala confesională ort. română din comuna **Feniș**, protopresbiteratul Hălmașiuului se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumente: 1. Locuință cu 2 odăi, culină, cămară, grajd și un intravilan de 6000. 2. Salariu fundamental dela comuna, din cult 173 lei 50 bani. 3. 8 lanțuri de pământ, parte arător, parte fânat, după care darea o solvește învăț 4 4 stâneni de lemne, metru cubic, jumătate pentru încălzitul salei de învățământ, computeate în 103 lei 50 bani. 5. 12 șinice de bucate, jumătate grâu, jumătate cucuruz. 6. Pentru conferință 50 lei. Pentru scripturistica 20 lei. 8. Ajutor dela stat, pentru care parohia nu garantează. 9. Pentru curator 25 lei. 10. Venitele dela înmormântări după învoiată.

Alesul e obligat a conduce cantoralul în biserică și a instrui elevii școlii în răspunsurile liturgice fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a-și înainta cererile de concurs comitetului parohial din Feniș, dar pe calea On. oficiului protopresbiteral din Hălmașiu, și să se prezinte în vre-o Duminică ori sărbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, ppresb. insp. școl.

—□—

1—3

Pentru întregirea vacantului post de preot în parohia de cl. I. **Dubești** tractul **Belinț**, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Un intravilan parohial. 2. O sesie parohială, după foaia catastrală, parte fânat, parte arător. 3. Stolele legale. 4. Bir preoțesc de fiecare număr de casă 15 litre, jumătate grâu, jumătate cucuruz sfărmat, ori în caz când careva are bucate, plătește în bani cu prețul curent. 5. Întregirea dela stat, pentru care însă parohia ia nici un angajament.

Alesul e îndatorat a solvi toate dările după întreg beneficiul parohial și a catihiza la școala confesională din loc fără altă remunerație.

La parohie, deși e de cl. I, se admit și concurenți cu cvalificație de cl. a II-a, dacă au cel puțin un gimn. ori reale și examen de cvalificație bine.

Reflectanții au să-și aștearnă petițiile ajustate cu documentele recerute, precum și cu statutul despre eventualul serviciu prestat, protopresbiterului tractual **Gherasim Sârbu** în **Belinț**, tractul **Timiș**, și să se prezenteze într-o Duminică sau într-o sărbătoare în s. biserică din **Dubești**, spre a-și arăta dexteritatea în rituale oratorice.

Prezenteza să se facă pe lângă observarea art. 33 din Regulamen. pentru parohii, dovadă mai înainte șefului tractual, că are cvalificația recerută și dacă e din altă dieceză, că a primit înalta binecuvintare a P. S. Domn. Episcop diecezan, spre a putea reflecta la aceasta parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sârbu*, protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător-vacant dela școala conf. ort. română din **Zeldiș** com. **Hălmașiu** (jud. Arad) se publică concurs cu termen de **30 zile** dela primă publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 182 lei 50 bani. 2. Bucate 20 hl., jumătate grâu, jumătate cucuruz, computeate în coala de dotație 124 lei 80 bani.

3. Lemne: 7½ stâneni. din cari a învățătorului 16½ metri □; 66 lei 88 bani. 4. Întregirea salariului recerută de lege să va cere dela stat. 5. Pentru conferința învățătorescă 20 lei. 6. Stolele îndatinat dele înmormântări, unde va fi poftit. 7. Pentru scripturistica 5 lei. 8. Curatoratul școlii 20 lei. 9. Locuință cu grădina ¼ jug., 2 chilii, cuină, cămară și grajd pentru vite. 10. Curățirea și văruirea pe din lăuntru a a locuinței inv. cade în sarcina alesului. 11. Dela învățător să recere a conduce strana fără altă remunerație.

Reflectanții sunt poftiți a să prezenta în termenul concursual în vre-o Duminică ori sărbătoare în sf. biserică din **Zeldiș** spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic, iar petițiile ajustate conform normelor în vigoare, adresate comitetului parohial din **Zeldiș**, să vor înainta Prea On. oficiu protopresbiteral din Hălmașiu.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar*, protopresbiter insp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresci dela școala rom. gr. or. din **Secaș**, ppresbiteratul Hălmașiu se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

Emolumentele la acest post sunt: 1. Salariu în bani gata 250 lei. 2. 2½ jughere pământ arător prețuit în 50 lei. 3. 30 metri lemne din care se va încălzi și sala de învățământ. 4. Conferința 50 lei. 5. Scripturistica 20 lei. 6. Curatoratul școlii 20 lei. 7. Dela înmormântări unde va fi poftit dela mort mare 2 lei, dela mic 1 leu. 8. Întregirea se va cere dela stat. 9. Locuință în edificiul școlii și grajd cuină de vară cu grădină.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avizați ca recoursele ajustate conform Regulamentelor și adresate comitetului parohial din **Secaș** se le substară oficiului ppresbiteral în Hălmașiu având a se prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare în sf. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic, de oare-ce alesul va avea să îndeplinească și agendele cantorale în și afară de biserică fără alte remunerațiune.

Dat în ședința comitetului parohial din **Secaș**, ținut la 11/24 Iuliu 1921.

Maximilian Miclean,
pres. com. paroh.

Nicolae Mitrea,
not. com. paroh.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar*, ppresb. insp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea următoarelor parohii vacante din protopresbiteratul **Hălmașiuului**, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima apariție a acestora în foaia oficioasă „Biserica și Școala”.

I. *Oci cu filia Ocisor* (județul Arad, plasa Hălmașiu). Emolumentele sunt: 1. Birul parohial dela matră **Oci** 80 lei din cassa bisericii, iar dela fila **Ocisor** 60 măsuri de cucuruz sfărmat. 2. Stolele legale. 3. Eventuala întregire de dotație dela stat conform cvalificației alesului; pentru care însă parohia nu garantează. Să notifică, că stațiunea învățătorescă fiind vacantă alesul eventual poate fi aplicat și ca învățător provizor la școala primară conf. din matră pentru care serviciu parohia îi-dă 300 lei, lemne focali și locuința învățătorescă în mod provizor. Parohia e de clasa III.

II. *Tomești cu filia Strâmba*. Emolumentele sunt: 1. Stolele legale. 2. Birul parohial câte 15 litre cucuruz sfărmat atât dela matră cât și filie, dela fiecare număr de casă. Parohia e de clasa III. 3. Întregirea dotației dela stat, pentru care parohia nu ia garanță.

III. *Leuți cu filia Dobroți*. Parohia de clasa III. Emolumentele sunt: 1. Stolele legale. 2. Birul parohial dela fiecare număr de casă câte 30 de litri cucuruz sfărmat.

IV. *Dumbrava cu filia Rostoci*. Parohie de clasa III. Emolumentele sunt: 1. Stolele legale. 2. Birul parohial atât dela matră cât și filie câte 15 litre cucuruz sfărmat, în total 50 măsuri cucuruz. 3. Uzuctul de lemne focali din pădurea bisericească a celor comuna, circa 24 metri lemne, aduse casă la preot de cătră credincioși. De locuință să îngrijește parohia.

V. *Sârbi*. Parohia de clasa III. Emolumentele sunt: 1. Stolele legale. 2. Birul parohial

câte 15 litre cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă, în total 54 măsuri. 3. Ne fiind casă parohială, parohia va închiria până la altă dispoziție una acomodată pe spesele sale proprii. 4. Întregirea dotației conform cvalificației preotului ales cu ajutorul de stat, pentru care însă parohia nu ia rresponsabilitate materială.

Să observe, că stațiunea inv. fiind vacantă alesul eventual poate fi și învățător la școală din loc, pentru care parohia îi dă 300 lei și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vreună din parohiile de sus sunt poftiți, că recoursele lor ajustate cu toate documentele prescise și adresate comitetului par. a respectivei parohii să le înainteze în termenul de sus Oficiului ppresbiteral gr. ort. rom. al Hălmașiuului și apoi sub durată concursului cu știrea prealabilă a protopresbiterului concernent să se prezenteze în sf. biserică a respectivei parohii, spre a servi s. liturgie, respective spre a ținea cuvântare, făcându-se astfel poporului cunoscut.

Comitetele parohiale respective.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, ppresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de clasa III-a **Revetiș**, tractul: **Buteni**, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Dotația: 1. Sesia par de 16 jugh. arător. 2. Un intravilan parohial pe care parohia se deobligă a edifica casă parohială în decurs de 1-2 ani. 3. 2 cănepiste. 4. Bir. și stole legale.

Dările publice după beneficiul preoțesc le va plăti alesul.

Reflectanții să se acomodeze normelor în vigoare atât la ajustarea documentelor cât și la prezentarea lor.

Comitetul parohial.

În Conțelegere cu: *F. Roxin*, protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala primară confes. ort. rom. din **Prevăleni** escriem concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala” pe lângă următoarele:

Emolumente: 1. Locuință în natură constătoare din o chilie și culină. 2. Salar anual dela comuna bis. 500 lei. 3. Întregire dela stat pentru care comuna bisericească nu garantează. 4. Scripturistica 10 lei. 5. Pentru fiecare conferință 20 lei dacă ia parte. 6. Drept de pășunat pentru 10 vite cornute.

Pentru încălzirea și curățirea salei de învățământ precum și ținerea în curățenie a edificiului școlar pe din afară se îngrijește comuna bisericească, iar locuința învățătorului de a o îngriji și încălzi cade în sarcina celui nou ales.

Dela învățătorul ales să recere să conducă strana să instrueze școlarii în cântările bisericești și săi conducă la sf. biserică.

Reflectanții se vor prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare la sf. biserică din **Prevăleni** pentru a-și arăta dexteritatea și a face cunoștință cu poporul iar recoursele ajustate se vor înainta Mult Onor. oficiu protopresbiteral în Hălmașiu.

Dat în ședința comitetului parohial ort. rom. din **Prevăleni**, ținută la 8/21 Iulie 1921.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, protopresbiter, inspector școlar.

—□—

2—3

În conformitate cu ord. Ven. Cons. de sub nr. 2358/1921 prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant dela școlile elementare ort. rom. din **B. Comloș** cu termen de recurgere de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Salariul împreunat cu acest post este următorul: 1. Dela comuna bisericească 600 lei anual. 2. Întregirea salariului învățătoresc dela stat. 3. Cvarțir în natură constătoare din 2 chilii, cuină, cămară, Grădină intravilană 400 stângini □. 4. Dela înmormântare stola uzuată. 5. Pentru scripturistica 20 lei. 6. Pentru conferințele învățătoresci la care va participa 50 lei. 7. Alesul e îndatorat să conducă strana stângă și instrueze elevii și elevele dela școala de repetiție fără nici o remunerație. 8. Comuna bisericească își susține dreptul ca în caz că nu

recurg învățători la acest post se poată alege și învățătoare dintre recurențe. 9. Ingrijirea cvartirului pe dinlăuntru cade în sarcină alesului sau alesei învățătoare.

Reflectanții sau reflectantele la acest post învățătoresc iși vor înainta rugărilor de concurs ajustate cu toate documentele necesare adresate comitetului parohial din B. Comloș, Preaon. of. protopopesc ort. român din B. Comloș, având a se prezenta în cutare Duminecă sau sârbătoare în biserica din B. Comloș pentru a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Din ședința com. parohial ort. român din B. Comloș ținută, la 11/24 iunie 1921.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. Ștefan Cioroianu*, protopop.

—□— 2-3

Pentru îndeplinirea postului de învățător-cantor dela școala confes. ort. română din comuna Băleni, (ppresb. Vașcău, jud. Bihor) se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios: „Biserica și Școala”.

Salarul împreună cu acest post este: 1. Cvartir în natură cu 2 odăi și bucătărie, grajd și grădină de legume. 2. Dela comuna bisericească: Salar în bani gata 300 lei plătiți anticipative la fiecare cvartal. 3. Intregirea salarului se va cere dela stat, care a fost pus în curgere și în trecut. 4. Stolele îndătinat dela funcțiunile, unde va fi poftit.

Recurenții pot fi învățători sau învățătoare, cari posed calificația recurentă.

Recursele cu documentele recerute se vor înainta P. On. oficiu ppresbiteral în Vașcău, iar recurenții în vre-o Duminecă se vor prezenta poporului în sf. biserică din Băleni.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Adrian P. Deseanu*, protopresbiter.

—□— 2-3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de învățător-cantor dela școala primară de lângă sf. biserică din Curtici, jud. Arad, prot. Chișineu, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Salar învățătoresc dela parohie din ieictare culturală 600 lei în bani gata anual. 2. Intregirea salarului conform clasei și gradației se va cere dela stat. 3. Locuință corespunzătoare cu grădină; despre curățirea și văruierea internă a locuinței se va ingrijii inv. 4. Pentru participare la conferință 100 lei, speșele scripturistice le va prevedea epitropia culturală. 5. Pentru încălzitul salei de învățământ un jumătate vagon lemne. 6. Pentru tăierea lemnului se va ingrijii parohia. 7. Pentru facerea focului și pentru măturatul salei de învățământ 400 lei anual. 8. Pentru prevederea cantonului și pentru formarea și conducerea unui cor vocal artistic 5 jughere mici pământ arător după care va avea inv. să plătiască toate dările publice, și 50% din venitul net al tuturor concertelor de sub conducerea inv.-cantor.

Aiesul va prevedea cantoratul; va conduce elevii la sf. biserică și îi va supraveghia; va instrua școlarii în cântările bis. și răspunsurile liturgice; iar cu corul vocal va cânta în sf. biserică în sârbători mari precum și în Duminici după trebuință.

La acest post pot recurge numai astfel de reflectanți cari sunt pedepși în arta de a conduce corul vocal artistic și o vor și dovedi aceasta.

Recursele se vor înainta of. prot. ort. rom. în Chișineu (jud. Arad); iar recurenții vor avea a se prezenta în sf. biserică din Curtici spre a cânta și a se face cunoscuți poporului.

Curtici la 22 August (4 Septembrie) 1921

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Dr. Dimitrie Barbu*, protopopul tractual.

—□— 2-3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante gr. ort. rom. din Vidra, protopresbiteratul Hălmagiuului să publică prin aceste concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție a acestuia în organul oficios „Biserica și Școala”.

Parohia e de clasa III. Venitele parohiei sunt: 1. Stolele legale, dela boteze, cununii și

înmormântării. 2. Birul parohial 15 litre cucuruz sfârmat dela fiecare Nr. de casă (154), adus la locuința preotului. 3. Intregirea dotației conform calificației preotului pentru care însă parohia nu garantează. 4. Casă parohială nefiind, parohia va închiria una acomodată pe speșele sale. 5. Nefiind învățător la școala primară confesională din loc, întrucât alesul preot ar primi să ocupe și acest post până la alte dispoziții va primi dela parohie 300 lei remunerație.

Reflectanții au să-și înainteze recursele ajustate cu toate documentele recerute — dacă ar fi din alta dieceză și cu autorizația dela Ven. Consistor d. resp. P. S. Sa Dl. Episcop și adresate comitetului parohial din Vidra, oficiului protopresbiteral gr. ort. rom. în Hălmagiu (judetul Arad.) în termenul susindicat, având a se prezenta sub dăruita concursului cu prealabila știre a protopresbiterului la sf. biserică din loc spre a predica respective servi, spre a se face cunoscut poporului.

Comitetul parohial din Vidra.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, m. p., protopresbiter.

—□— 2 3

În conformitate cu ord. Ven. Cons. de sub nr. 2358/1921 prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant dela școalele elementare ort. române din B. Comloș cu termen de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Salarul împreună cu acest post este următorul: 1. Dela comuna bisericească 600 lei anual. 2. Intregirea salarului învățătoresc dela stat. 3. Cvartir în natură constând din 3 chilii cuină, antișambă cămară, pivniță, în curte acareturile necesare. 4. Grădină intravilană de 400 stângini. 5. Dela înmormântări taxa uzată. 6. Pentru scripturistica 20 lei. 7. Pentru conferința învățătorescă dacă va lua parte 50 lei. 8. Alesul învățător va avea să conducă strana dreaptă să instrueze băieții dela clasele superioare în cântările bisericesti prescise și să instrueze băieții dela școala de repetiție fără altă remunerație. 9. Ingrijirea de dinlăuntru a cvartirului învățătoresc cade în sarcină alesului. 10. Conducătorii de cor vor fi preferați.

Doritorii de a ocupa acest post învățătoresc vor avea să-și înainteze rugărilor de concurs adresate com. par. din B. Comloș Prea on. oficiu protopopesc ort. român din B. Comloș având a se prezenta în sf. biserică din B. Comloș în cutare Duminecă ori sârbătoare pentru a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului parohial ort. român în B. Comloș ținută la 11/24 iunie 1921.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. Ștefan Cioroianu*, protopop.

—□— 2 3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. I. din Calacea (protopopiatul Vinga), ce va deveni vacantă cu data de 30 Sept. a. c. în urma renunțării actualului paroh Gheorghe Tocitu se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariție în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: 1. Sesiunea parohială în estensiune de 31 jugh. 1128 st. 2. parte arător, parte fânațe. 2. Birul legal. 3. Stolele legale. 4. Intregirea dela Stat conform legii în vigoare. 5. Ce privește locuința pe seama alesului preot, deocamdată i se pune la dispoziție în mod provizor edificiul școlii confesionale.

Dările publice după venitele din parohie cad în sarcina preotului.

Preotul va fi obligat a prevedea catechizația la școlile din loc.

Recurenții din altă dieceză au să prezinte permisiune dela Prea S. Sa Dl. Episcop diecezan pentru a putea compete la această parohie.

Recurenții sunt poftiți, ca cererile provăzute cu adneșele necesare, adresate comitetului parohial din Calacea să le înainteze în termenul concursual oficiului protop. ort. român din Vinga, având a se prezenta în cutare Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică ort. română din Calacea spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și cântare conform §-lui 33 din regulamentul pentru parohii.

Dat din șed. comitetului paroh. ort. român

din Calacea, ținută la 24 iunie (7 Iulie) 1921
Gheorghe Bașu m. p. *Pavel Trailescu* m. p.
președinte. notar.

În conțelegere cu: *Dr. P. Tiucra*, m. p. protopop.

—□— 2-

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc cantoral vacant dela școala II-a de băieți din Sănnicolaul român, ppiatul Tinca, județul Bihor cu termen de alegere 30 de zile dela prima publicare în organul oficios.

Pe lângă următorul salar: 1. Bani gata 400 Lei din cassa epitropiei școlare plătiți anticipative pe cvartal. 2. Intregirea salarului dela stat. 3. Cvartir în natură cu grădină și supra edificatele. 4. Pentru fiecare conferință or reuniune învățătorescă când va participa câtu 40 Lei. 5. Stolele cantorale usuate. 6. Intrucă alegândul învățător va fi capace a conduce co bisericesc pe 3-4 voci deosebi va fi remunera din cassa bisericească; — învățătorul ales va obligat a conduce strana stângă și a instrua elevii în cântările bisericești fără altă remunerație.

Reflectanții se avizează a se prezenta în orice Duminecă ori Sârbătoare în sfânta biserică din Sănnicolaul român spre a-și dovedi dexteritatea în cele rituale; — iară recursele instruite conform regulamentului, adresate comitetului parohial din Sănnicolaul român, să-le subștearnă oficiului protopopesc tractul Tinca, în Salonta mare, județul Bihor.

Dat din ședința comitetului parohial gr. ort. rom. din Sănnicolaul român, la 11/24 Iulie 1921

Comitetul parohial.

În conțelegere cu s. protopresbiter *Dr. Nicolae Rocsin*.

—□— 3-

Pentru îndeplinirea definitivă a unui post învățătoresc dela școala confesională gr. ort. rom. din Fibiș, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Venitele împreună cu acest post sunt: 1. Locuință corespunzătoare cu grădină și supra edificatele necesari. 2. Salar dela comuna bisericească 500 lei anul (intregirea în trecut a fost acoperită de stat și se speră, că va fi așa în viitor). 3. Stolele îndătinat, unde va fi poftit. 4. Pentru conferință și scripturistica 20 lei. 5. 10 m³ lemne de foc cl. I aduse acasă, din cari însă se va încălzi și sala de învățământ.

Aiesul va prevedea cantoratul în și afară de biserică, va conduce școlarii la sf. biserică și-i va instrua în cântările bisericești, pentru cari prestațiuni comuna bisericească îi asigurnă anual folosul pământului școlar din așa zisă „Simandă” de peste 2 jug. castrale, liber de dări publice.

Intru-cât nou alesul învățător va avea po tînță să instrueze și să reiuifinteze corul bisericesc-bărbătesc, în raportul ostănelelor depuse în acest scop, va fi remunerat după cuviință.

Recursele ajustate cu documentele necesari se vor înainta of. ppesc din Lipova, având recurenții a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Fibiș spre a cânta și a se face cunoscuți poporului.

Fibiș din ședința comitetului parohial ținută la 27 iunie n. 1921. *Gheorghe Todan*, paroh președinte.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuilă*, protopop, inspector școlar conf.

—□— 3-

La Librăria Diecezană din Arad
se află de vânzare

registrele școlare:

Ziarul de primire, Ziarul de progres și absenții, Ziarul de materialul propus. Ziar de vizitațiune școlară și Ziarul evenimentelor anuale. Coala à 1 Leu 20 bani; iar „Planul analitic” à 12 Lei.

Cenzurat: V. D. A. R. L. E. A.

Redactor responsabil: *Dr. Teodor Botiș*, profesor